

Alleen een opgemaakt bed is niet
genoeg...

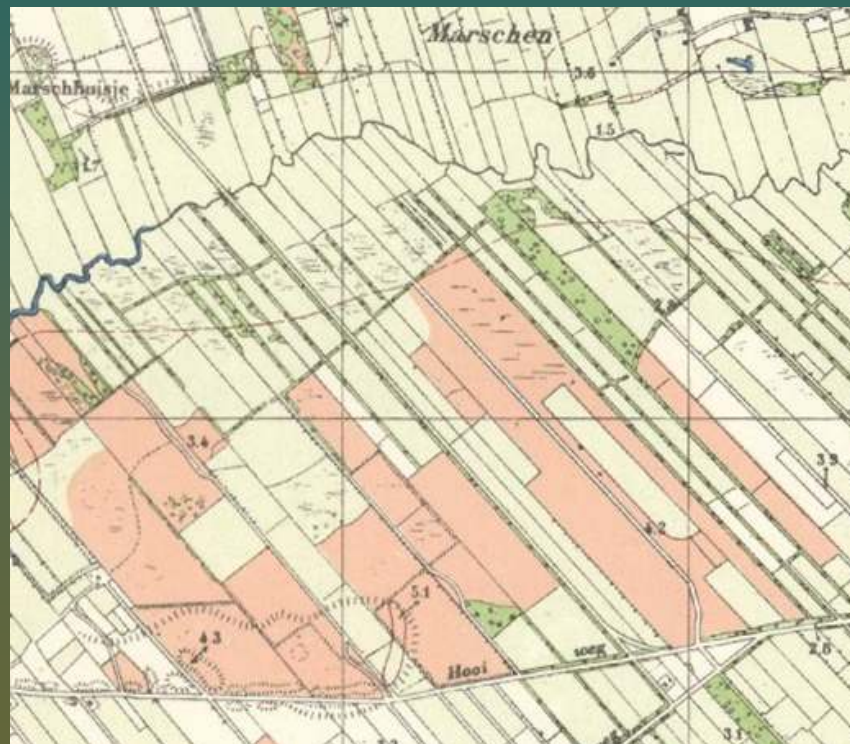
La belle au bois dormant

A.C. Hoegen
9 november 2010

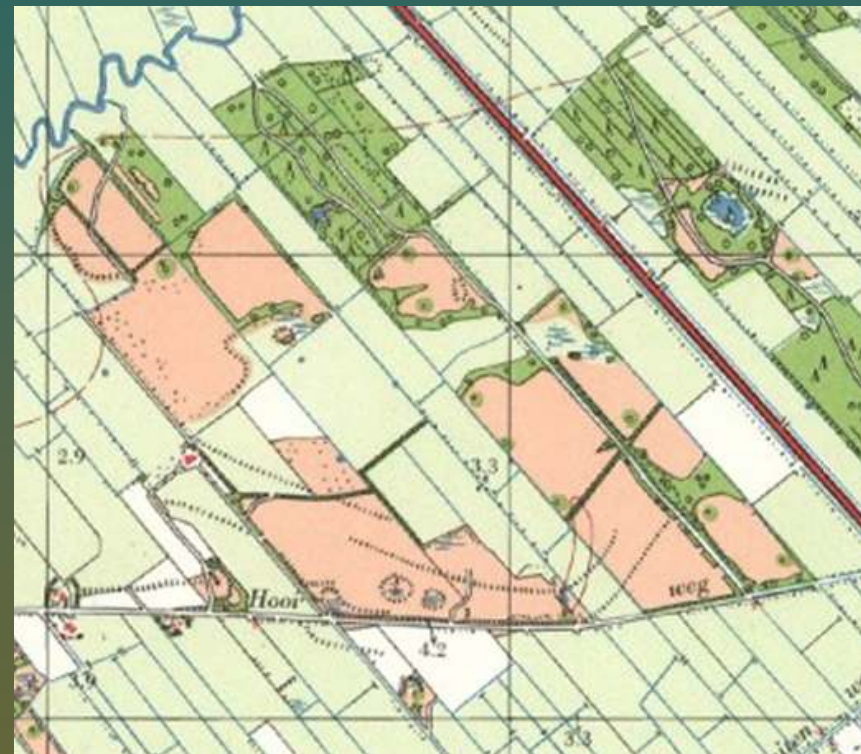

staatsbosbeheer

1954

1959

1830

1927

Juni 2010

Juni 2010

Juli 2008

Juli 2008

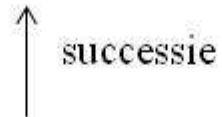

Mei 2008

Pilvaren		100	0	0
Grote waterweegbree		100	0	0
Greppelrus		0	100	0
Borstelbies		0	100	25
Geknikte vossestaart		75	100	50
Gestreepte witbol		0	0	100
Moerasrolklaver		0	0	100
Egelboterbloem		75	75	100
Kruipende boterbloem		25	75	100
Waternavel		50	25	0
Schildvruchtereprijs		0	0	50
Mannagrass		50	25	75
Straatgrass		0	75	0
Ruw beemdgrass		0	25	50
Akkerkers		75	50	0
Geelgroene zegge		0	50	25
Kale jonker		0	0	50
Lidrus		0	25	50
Moerasdroogbloem		0	50	25
Waterpostelein		75	50	0
Echte koekoeksbloem		0	0	25
Waterkruiskruid		0	0	25
Moerasstruisgrass		0	0	50

KAMGRASWEIDE, SUBASS. MET MOERASROLKLAVER

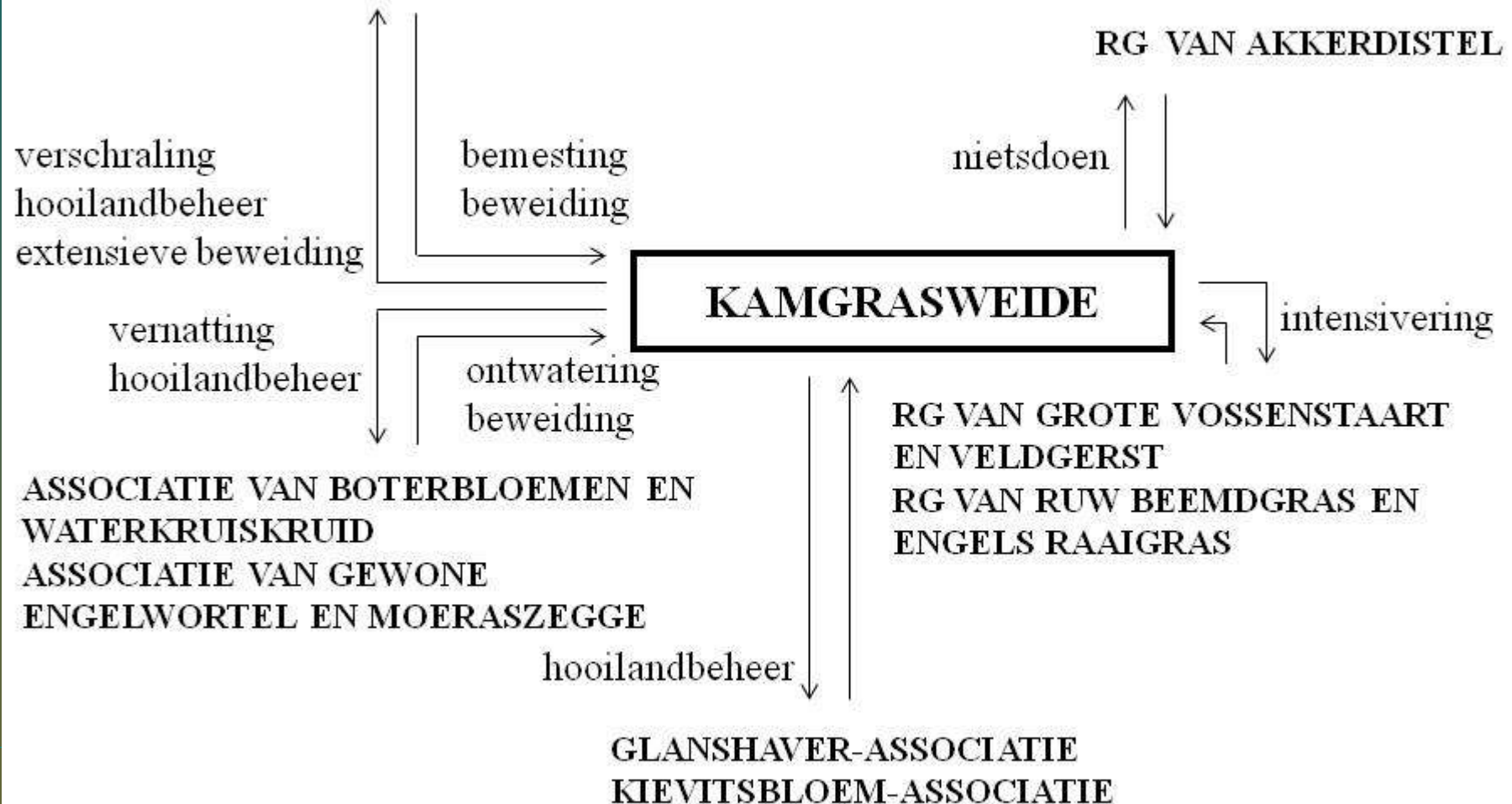
ASSOCIATIE VAN BORSTELBIES EN MOERASMUUR

KAAL SUBSTRAAT

OVERIGE CONTACTGEMEENSCHAPPEN: Bronkruid-associatie
Goudveil-Essenbos
Vogelkers-Essenbos
Eiken-Haagbeukenbos
Beuken-Eikenbos

ASSOCIATIE VAN LIGGEND WALSTRO EN SCHAPEGRAS
RG VAN GESTREEPTE WITBOL EN ENGELS RAAIGRAS
RG VAN GEWOON STRUISGRAS EN GEWOON BIGGENKRUID

OVERIGE CONTACTGEMEENSCHAPPEN: Associatie van Witte bosbraam
Associatie van Sleetdoorn en Eenstijlige meidoorn

BOS

STRUWEEL

GRASLAND

PIONIER

39 RG VAN GROTE
BRANDNETELELZENZEGGE-ELZENBROEK
SUBASS. MET BITTERE VELDKERSASS. VAN
GRAUWE WILGASS. MOERASSPIREA EN
ECHTE VALERIAANKAMGRASWEIDE SUBASS.
MET MOERASROLKLAVERASS. VAN BOTER-
BLOEMEN EN
WATERKRUISKRUIDVELDRUS-
ASSOCIATIEASS. VAN
GEKNIKTE
VOSSESTAARTRG MET ECHTE
KOEKOEKSBOEMRG VAN RUWBEEMDGRAS EN
ENGELSRAAIGRAS

Vogelkers-Essenbos

Blauwgrasland

RG met Tweerijige zegge

Ass. van Scherpe zegge

Ass. van Noordse zegge

Ass. van Vetblad en Vlozegge

Ass. van Gewone enghwortel
en Moeraszegge

Bosbies-associatie

Ass. van Borstelbies en
MoerasmuurAss. van Klimopwater-
ranonkel

Bronkruid-associatie

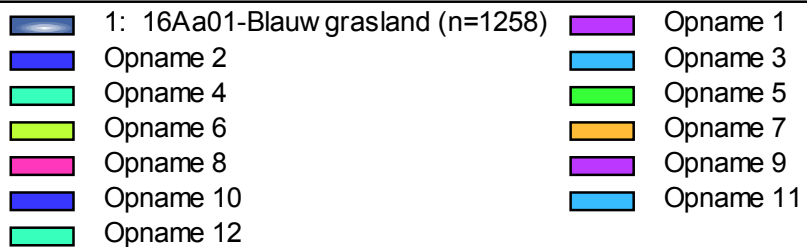
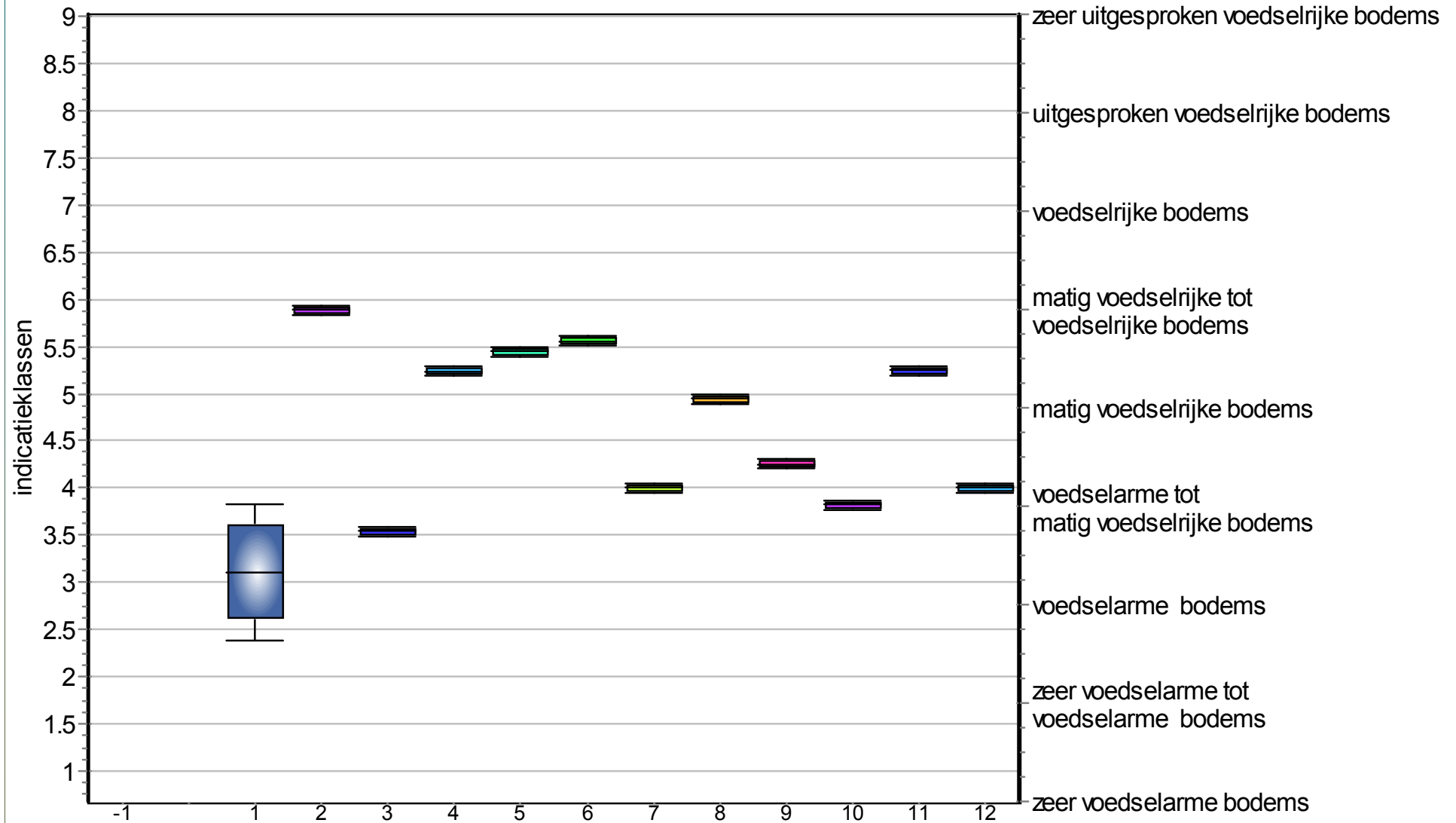
VERVANGING ↔

Zeer voedselrijk grasland naar matig voedselrijk grasland (hooien, evt. nabeweiding)

Net als bij de herstelreeks van vochtige en natte Kamgrasweiden geldt dat de eerste jaren de soortenrijkdom slechts weinig toeneemt en dat zich eerst een dominantiegemeenschap van Gestreepte witbol ontwikkelt. Onder de hier benodigde natte, grondwatergevoede omstandigheden verloopt de verschraling waarschijnlijk sneller dan in de herstelreeks van vochtige en natte Kamgrasweiden en treden de gewenste soorten meestal eerder met hogere aantallen op. De hervestiging van typische soorten van het Dotterbloemhooiland wordt beperkt door de veelal korte levensduur en beperkte dispersiemogelijkheden van de zaden van deze soorten. Omdat maaismachines belangrijke zaadverspreiders zijn, kunnen uitgekende beheerschema's effectief zijn bij het vergroten van de verspreidingsmogelijkheden van de gewenste soorten. Om deze reden worden de kansen op herstel van deze plantengemeenschap vergroot wanneer wordt aangesloten bij bestaande reservaten, waarin de Associatie van Boterbloemen en Waterkruiskruid nog voorkomt, of wa er herstel wordt nagestreefd in landbouwgebieden waarin langs sloten nog soorten van deze gemeenschap voorkomen. Het opnieuw toestaan van beekoverstromingen in herstelde gebieden benedenstrooms van groeiplaatsen van (soorten van) de Associatie van Boterbloemen en Waterkruiskruid bevordert de verspreiding van zaden eveneens.

Soorten/Tijdsperiode	0-3	3-10	10-25	>25
Engels raaigras				
Ruw beemdgras				
Geknikte vossenstaart				
Pitrus				
Kruipende boterbloem				
Fioringras				
Gestreepte witbol				
Lidrus				
Mannagras				
Gewone hoornbloem				
Grote ratelaar				
Smalle weegbree				
Veldzuring				
Pinksterbloem				
Kale jonker				
Beemdlangbloem				
Gewoon reukgras				
Echte koekoeksbloem				
Moerasrolklaver				
Moerasvergeet-mij-nietje				
Zomprus				
Wilde bertram				
Egelboterbloem				
Gewoon haakmos				
Tweerijsige zegge				
Dotterbloem				
Waterkruiskruid				
Zwarte zegge				
Boompjesmos				
Blauwe zegge				

Ellenberg - voedselrijkdom

Komen ze wel....of niet?

Lourens Gerhard Marinus
BAAS BECKING
(1895-1963)

"Alles is overal, maar het milieu selecteert"

1934

Soortensamenstelling lokale plantengemeenschappen adhv beperkende factoren

- te weinig **geschikte plekken** voor de kieming van zaden en de aansluitende (her)vestiging van een lokale populatie
- er is te weinig **transport van zaden** vanuit populaties in de omgeving
- er zijn te weinig **zaadbronnen** aanwezig in de omgeving

Assembly of plant communities in fragmented landscapes

The role of dispersal

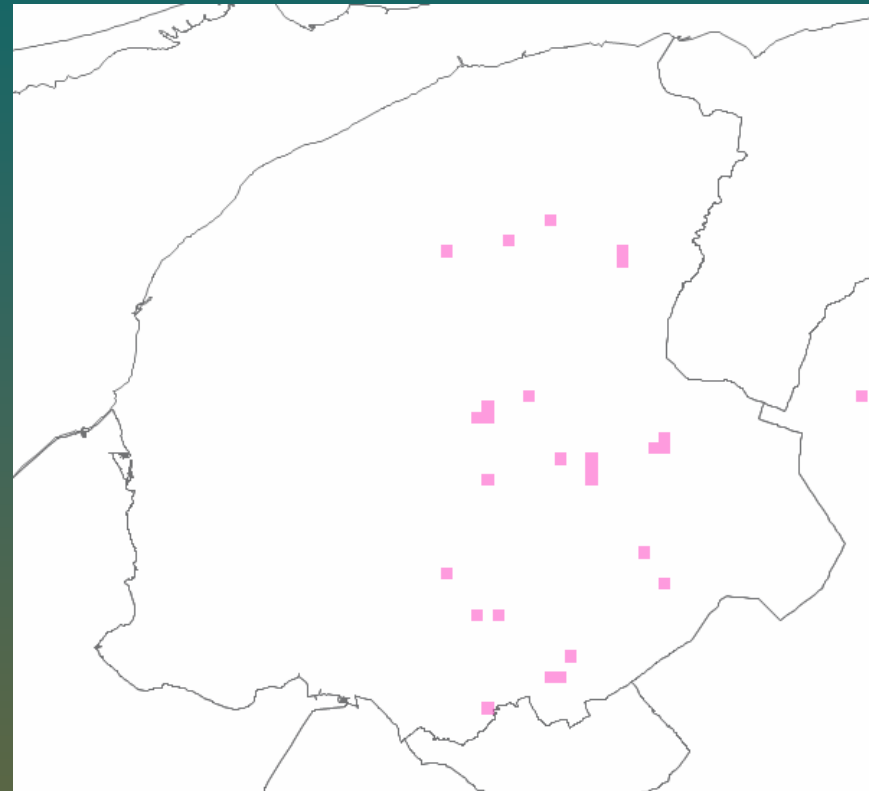
Wim A. Ozinga

ALTERRA SCIENTIFIC CONTRIBUTIONS 21

ALTERRA
WAGENINGEN UR

Radboud Universiteit Nijmegen

Dispersie-infrastructuur

- Wind, water, grote zoogdieren, vogels, verkeer
- Dispersie-infrastructuur sterk verarmd; water en grote zoogdieren zijn weggevallen als transportvector
- Rivier- en beekdalen stonde vroeger meer met elkaar in contact
- Veedriften en gemeenschappelijke weidegronden

Veranderingen in de Nederlandse flora in de 20^e eeuw

- Zelfde orde van grootte als effect vermesting
- Soorten met transport via vacht of water zijn sterk achteruit gegaan
- Soorten die via wind of vogels verspreiden doen het goed

Wat kun je als beheerder doen?

1. Het vergroten van het relatieve aandeel van zaden in de zaadregen zodat de kansen in de gewogen loterij toenemen
2. Het restaureren van de dispersie-infrastructuur

Beheersmaatregelen t.a.v. zaadproductie

- Nieuwe habitatplekken maken en laten aansluiten bij bestaande populaties
- De omvang van relictpopulaties vergroten als zaadbron voor weinig mobiele soorten
- De zaadbank activeren door op kleine schaal de bodem te verstoren
- Meer variatie in beheerregime, balans tussen verschralen en zaadproductie

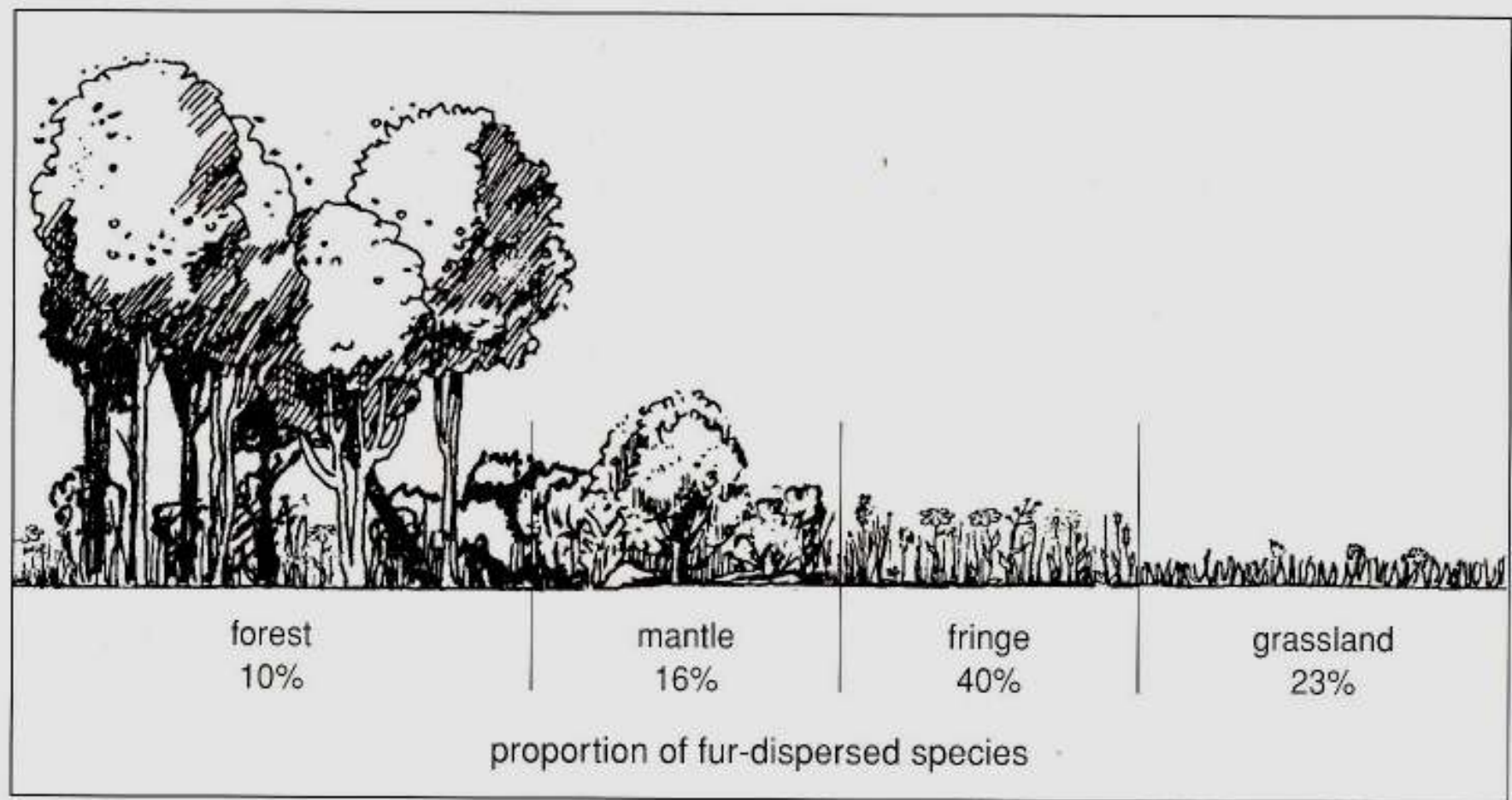

Figure 10.2: Transect from forest through mantle and fringe vegetation to grassland. The percentages represent the proportion of endangered plant species that can be effectively dispersed in the fur of mammals (based on data from Ozinga et al. 2004).

Charles Perrault (1697); La belle au bois dormant

Restauratie dispersie- infrastructuur

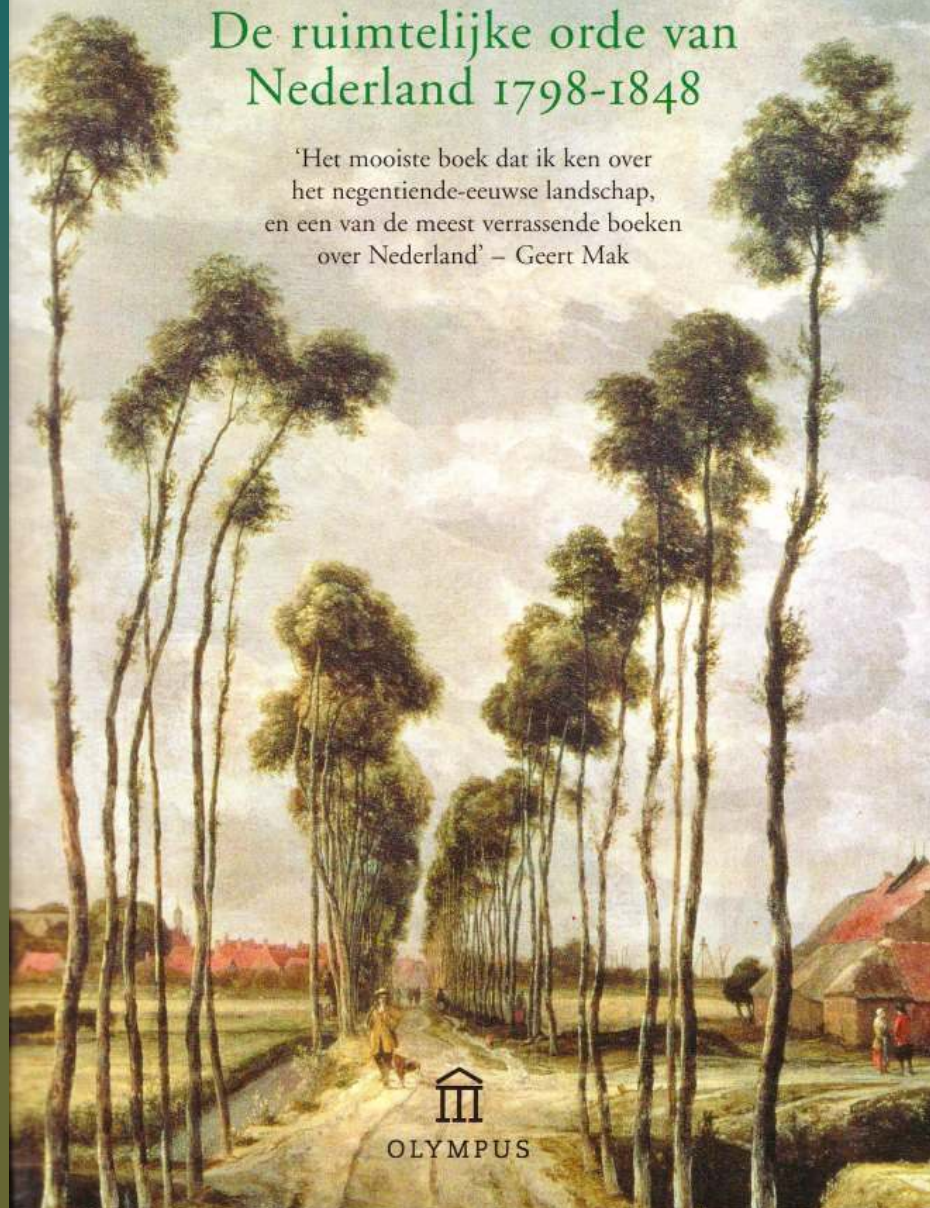
- Rivieren en beken méér ruimte geven; natuurlijke gedempte overstromingsdynamiek
- Grazers méér uitwisselen tussen gebieden
- Brede en gevarieerde ecologische verbindingzones
- “Boeren voor natuur”; ecologisch èn economisch verantwoord

AUKE VAN DER WOUDE
HET LEGE LAND

De ruimtelijke orde van
Nederland 1798-1848

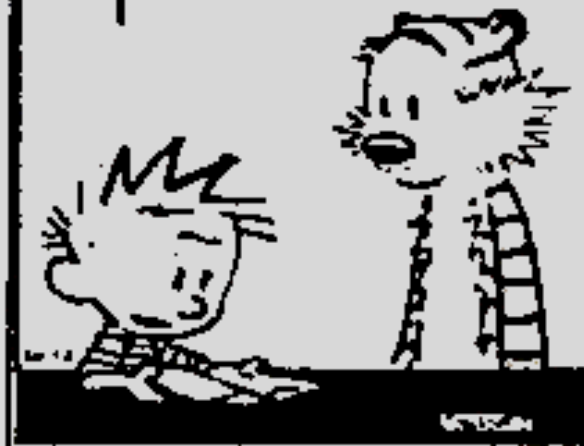
'Het mooiste boek dat ik ken over
het negentiende-eeuwse landschap,
en een van de meest verrassende boeken
over Nederland' – Geert Mak

OLYMPUS

CALVIN AND HOBBS

THE MORE YOU KNOW, THE HARDER IT IS TO TAKE DECISIVE ACTION

ONCE YOU BECOME INFORMED, YOU START SEEING COMPLEXITIES AND SHADES OF GRAY.

YOU REALIZE THAT NOTHING IS AS CLEAR AND SIMPLE AS IT FIRST APPEARS. ULTIMATELY, KNOWLEDGE IS PARALYZING.

BEING A MAN OF ACTION I CAN'T AFFORD TO TAKE THAT RISK

YOU'RE IGNORANT BUT AT LEAST YOU ACT ON IT

The right of A.C.
Hoegen to be identified
as the author of this
work has been asserted
by him in accordance
with the Copyright,
Designs and Patents
Act, 1988.
Aalden, september
2010